

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ จะเห็นว่าประชาชนนิยมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีเพิ่มขึ้นทุกปี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้รายงานการประเมินสภาพการจัดการศึกษา และการประเมินผลแผนพัฒนาฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2526) กล่าวว่า ในช่วงปีแรก ๆ ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ คือในปี พ.ศ. 2525-2526 การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยรับนักเรียนรวมทั้งหมดในระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งในปี พ.ศ. 2525 เป็นจำนวน 677,585 คน และในปี พ.ศ. 2526 เป็นจำนวน 751,372 คน เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 10.89 ในช่วงปี พ.ศ. 2527-2529 ได้ประมาณการว่าจะมีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้นในระดับปริญญาตรี คือ ในปี พ.ศ. 2527 มีจำนวน 854,740 คน และในปี พ.ศ. 2528 มีจำนวน 956,514 คน ซึ่งมีอัตราการเพิ่มจากปี พ.ศ. 2527 คิดเป็นร้อยละ 11.91 และในปี พ.ศ. 2529 มีจำนวน 1,063,984 คน คิดอัตราการเพิ่มเป็นร้อยละ 11.24 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติรายงานการประเมินสภาพการจัดการศึกษา , 2528 : 37, 111)

จากรายงานการประเมินสภาพการจัดการศึกษาดังได้กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความต้องการที่จะให้บุตรหลานของตนได้เข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และถ้าจะพิจารณาย้อนหลังไปอีก คือในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 3 และระยะที่ 4 จำนวนผู้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งนี้เพราะว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะภายในสังคมของประเทศในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ดังที่ ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ ได้เสนอบทความในการประชุมสัมมนาเรื่อง การอุดมศึกษากับตลาดแรงงาน ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี พ.ศ. 2527 ไว้ว่า ปัจจัยที่สำคัญ ๆ ซึ่งมีส่วนผลักดันให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านปริมาณผู้เข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การขยายตัวอย่างรวดเร็วทางด้านประชากรในระยะ 20 ปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความต้องการในการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกระดับ รวมทั้งอุดมศึกษา ปัจจัยทางด้านประชากร และการที่รายได้ของประชากรส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ความต้องการเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้น
 2. ค่านิยมทางสังคม รวมทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ซึ่งยึดมั่นอยู่กับทัศนคติที่ว่า การมีการศึกษาในระดับสูง เป็นวิธีการที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิตโดยการรับราชการได้เป็น "เจ้าคนนายคน" ทั้ง ๆ ที่ในปัจจุบันความต้องการทางภาคราชการได้ใกล้จะถึงจุดอิ่มตัวแล้ว แต่ทางสังคมยังปรับค่านิยมและทัศนคติตามไม่ทัน
 3. ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐบาลเป็นจำนวนค่อนข้างมาก ทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนทางด้านการศึกษาเมื่อมองจากในแง่ของผู้เรียน และผู้ปกครองแล้วมีอัตราค่อนข้างจะสูง จึงมีส่วนให้เกิดความนิยมในการเรียนต่อกันมาก เพราะคุ้มค่าในการลงทุน
 4. ทัศนคติของผู้บริหารการศึกษาซึ่งเห็นว่าการศึกษาระดับสูง เป็นวิธีการในการสร้างเสริมทรัพยากรมนุษย์ สร้างคนให้มีความรู้ แต่แม้จะว่างงานก็ยังดีกว่าไม่มีความรู้ ทัศนคติดังกล่าวนี้อาจมีส่วนทำให้เกิดการเปิดมหาวิทยาลัยไม่จำกัดระดับชั้น 2 แห่ง ในระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4
- (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. "บทบาทของการอุดมศึกษากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 6." ในวารสารการศึกษากับตลาดแรงงาน, 2527 : 120 - 121)
- เมื่อพิจารณาในลักษณะกว้าง ๆ แล้วปัจจัยต่าง ๆ มีส่วนผลักดันให้เกิดการขยายตัวด้านปริมาณของผู้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น น่าจะกล่าวได้ว่า เป็นผลมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากร ทำให้มีการเพิ่มรายได้โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ และในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนั้นก็จะต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญจึงได้มีการสร้างกำลังคน เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญ มีฝีมือสำหรับการผลิตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาได้ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญ หรือมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ และทำให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงนิยมให้บุตรหลานของตนได้เข้ารับการศึกษาจนสำเร็จในชั้นสูงๆ ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้มีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น และนอกจากนี้แล้วประชาชนยังมีความรู้สึกยึดมั่นอยู่ยิ่งกว่า ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง ๆ

จะทำให้ได้งานที่มีศักดิ์ศรี และ เป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม ซึ่งเป็นค่านิยมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต และเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก トラบาคีที่ความไม่ทัดเทียมกันในระบบสังคมยังคงมีอยู่ และในเรื่องค่านิยมของประชาชนที่มีต่อการศึกษาเล่าเรียนนี้ก็ได้ถูกนำมาเป็นแนวคิดในการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาของชาติดังที่ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าวไว้ในเรื่องปัญหาการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ว่า

"ค่านิยมของการศึกษาในสังคมไทยคือ การใช้การศึกษาเป็นบันไดไปสู่การเลื่อนฐานะทางสังคมและ เศรษฐกิจของบุคคล ในอดีตการเลื่อนฐานะทางสังคมของบุคคลคือ เลื่อนขั้นจากสภาพชาวบ้าน เป็นชนชั้นการปกครอง แม้ในสมัยปัจจุบันผู้ที่ประสบความสำเร็จทาง เศรษฐกิจ แต่ถ้าไม่มีวุฒิการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องหมายของผู้มีโอกาสเข้าเป็นชนชั้นปกครองได้ ก็ไม่เป็นที่พึงปรารถนา ผู้ที่ไม่สนใจในอาชีวศึกษาก็เพราะ เห็นว่าเป็นการศึกษาที่ไม่มีศักดิ์ศรี การศึกษาประเภทที่น่านิยมที่สุดจึง เป็นการศึกษาสายสามัญที่จะช่วยให้บุคคลได้งานเบาที่มีหน้ามีตา ทั้งนี้ เพราะคติและความหมายของการศึกษาที่เข้าใจกันมาคือ ปัจจัยช่วยบุคคลให้ฟื้นสภาพเดิม"

(คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, 2517 : 29 อ้างถึงใน วิเชียร เกตุสิงห์ 2522 : 1)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าคนไทยนิยมการเรียนสูง ๆ ก็เพื่อให้ได้งานเบา และได้รับการยกย่องนับถือในสังคม ค่านิยมนี้ยังสืบเนื่องมาจนถึงในปัจจุบัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มักเรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับพยายามศึกษาต่อในชั้นสูง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาในสายสามัญ นักเรียนที่สำเร็จแล้วส่วนใหญ่มุ่งหวังที่จะ เรียนต่อให้ถึงขั้นอุดมศึกษา แม้แต่ในสายอื่น เช่น อาชีวศึกษา ฝึกหัดครูบางส่วน ก็พยายามสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อให้ถึงขั้นอุดมศึกษาอีกด้วย โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ หรือที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยปิด ซึ่งสภาพการณ์เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ เพราะในสภาพความเป็นจริงรัฐไม่สามารถที่จะจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของทุกคนได้ โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาซึ่ง เป็นการศึกษาที่ต้องลงทุนด้วยงบประมาณที่สูงมาก แม้ว่าจะมีมหาวิทยาลัยเปิดซึ่ง ไม่มีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมีมหาวิทยาลัยของเอกชนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่งก็ตาม นักเรียนส่วนใหญ่ก็ยังมุ่งเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดดังกล่าว สำหรับมหาวิทยาลัยของ เอกชนนั้นจะเป็นรูปแบบของธุรกิจมากกว่า จึงได้มีการเรียกเก็บค่าเล่าเรียนค่อนข้างสูง ผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี เท่านั้นที่จะมีโอกาสเข้าศึกษา ประกอบกับค่านิยมในสังคมที่เกิดตามมาอีกอย่าง

ก็คือ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีของสถาบันการศึกษา ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่จึงมุ่งที่จะ เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับนี้ ทางสถาบันจำเป็นต้องใช้ระบบการสอบคัดเลือก ผู้ที่สอบคัดเลือกไม่ได้ก็จะหันมาเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด หรือมหาวิทยาลัยของเอกชนต่อไป

ทวีป ศิริรัศมี กล่าวว่า ในปีหนึ่ง ๆ จะมีนักเรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2525 มีผู้สมัครสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ดำเนินการสอบโดยผ่านทางมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น 91,225 คน และสถาบันสามารถรับเข้าศึกษาได้เพียง 13,555 คน หรือร้อยละ 14.86 นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาของรัฐบาลยังมีปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความเสมอภาคทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งอาจพิจารณาได้หลายประเด็น เช่น ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียน พิจารณาจากผลการสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2524 ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ถ้าพิจารณาอาชีพของบิดามารดา อาชีพค้าขาย และเจ้าของกิจการมีบุตรสอบเข้าได้ถึง 52.19 % ส่วนอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพที่พลเมืองถึง 75 % ของประเทศประกอบอาชีพนี้ มีบุตรสอบเข้าได้เพียง 6.22% เท่านั้น

(ทวีป ศิริรัศมี. วารสารการวิจัยทางการศึกษา, กรกฎาคม-กันยายน 2529 : 113-115)

ปัญหาเรื่องโอกาสทางการศึกษาไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวมานั้น มีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความเหลื่อมล้ำของพลเมืองที่ได้รับผลประโยชน์นี้มีความแตกต่างกันมาก เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจไม่ดี หรือฐานะยากจน ซึ่งขาดการดูแลเอาใจใส่ และขาดมาตรฐานในการเลี้ยงดูที่ดีพอสมควร แม้บังเอิญเป็นเด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดถ้ามีปัญหาทางครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องของการรายได้ก็อาจสามารถที่จะทำให้หมดโอกาสที่จะศึกษาต่อไปได้เช่นกัน ซึ่งปัญหาพื้นฐาน เหล่านี้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงอยู่แล้วที่จะต้องสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีการกระจายรายได้ทุกกลุ่มอาชีพ และการสร้างมาตรฐานคุณภาพของ โรงเรียนให้มีความทัดเทียมกันทั่วทุกท้องถิ่น เพื่อให้เด็กของชาติได้แข่งขันความสามารถโดยลดเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นต้น และมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันหนึ่งของรัฐที่ได้ช่วยสร้างมาตรฐานคุณภาพของ โรงเรียนในอีก-ทางหนึ่ง คือ เมื่อมีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยก็จะทำให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย

นับตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519 ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้แผนพัฒนาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาฉบับนี้มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพและการขยายปริมาณการศึกษาตลอดจนการผลิตกำลังคนระดับต่างๆ ให้สนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัญหาทางการศึกษาที่ประเทศประสบในระยะของการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 คือการขยายปริมาณการศึกษายังไม่อาจสนองความต้องการของสังคมได้อย่างเพียงพอเพราะการเพิ่มของประชากร ดังนั้นนโยบายของการศึกษาของรัฐบาลในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 3 จึงมุ่งแก้ปัญหาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงและขยายการศึกษาให้เพียงพอแก่ความต้องการแต่ละระดับ และ เน้นหนักในสาขาที่สนองความต้องการด้านกำลังคนในการพัฒนาประเทศ สำหรับระดับอุดมศึกษา ให้ลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี เน้นการผลิตบัณฑิตที่สนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ และส่งเสริมการวิจัยสร้างตำราเรียน และได้เน้นด้านมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคให้เป็นศูนย์กลางการของแต่ละภาค (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524:82-85) เพื่อสนองนโยบายการศึกษาของรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาโดยมากเป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นมีโอกาสได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น โดยการจัดสรรโควตาพิเศษให้กับนักเรียนในจังหวัดต่างๆ ของแต่ละภาค สำหรับภาคเหนือมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการของภาค ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่มีนโยบายในการจัดสรรโควตาสำหรับนักเรียนในเขตภาคเหนือ 17 จังหวัด เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีในเขตพัฒนาภาคเหนือ ให้ได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน
2. เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่จังหวัด และอำเภอในเขตพัฒนาภาคเหนืออย่างทั่วถึง
3. เพื่อผลิตนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูงทุกสาขาวิชาออกไปปฏิบัติงานตามท้องถิ่นต่างๆ ในเขตพัฒนาภาคเหนือ
4. เพื่อช่วยให้โรงเรียนได้พัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดวิธีการและจำนวนที่นั่งให้ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังนี้

ระยะแรก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514-2518 เป็นการคัดเลือก โดยอาศัยคะแนนจากผล การเรียนในโรงเรียนของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย ที่มีคะแนนการเรียนสูง เรียงตามลำดับ และให้โควตาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เทียบกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้ายนั้น ของแต่ละจังหวัด ปีการศึกษา 2514 ถึงปีการศึกษา 2517 ให้ 10 % ในปีการศึกษา 2518 ให้ 15 % (254 ที่นั่ง)

ระยะที่สอง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519-2523 เป็นการสอบคัดเลือก โดยมหาวิทยาลัยจัดให้มีการสอบคัดเลือกขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ และมีการกำหนดจำนวนโควตาชั้นใหม่ให้แต่ละจังหวัด โดยคิด จำนวนที่นั่งให้เป็นเปอร์เซ็นต์เทียบกับจำนวนนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยจะรับเข้าศึกษาได้ในแต่ละปีการศึกษา สำหรับการกระจายจำนวนที่นั่งของโควตาดังกล่าวไปแต่ละจังหวัด เป็นไปในลักษณะที่คิดเป็นอัตราส่วน เปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) ของแต่ละจังหวัด มหาวิทยาลัย ได้ให้โควตาดังนี้

ปีการศึกษา 2519 ให้ 20% คิดเป็น 359 ที่นั่ง มีผู้สมัครสอบ 4,841 คน

ปีการศึกษา 2520 ให้ 30% คิดเป็น 564 ที่นั่ง มีผู้สมัครสอบ 5,722 คน

ปีการศึกษา 2521 ให้ 35% คิดเป็น 676 ที่นั่ง มีผู้สมัครสอบ 8,219 คน

ปีการศึกษา 2522 ให้ 40% คิดเป็น 789 ที่นั่ง มีผู้สมัครสอบ 7,957 คน

และให้โควตาพิเศษสำหรับโครงการผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชนบทอีก 15 ที่นั่ง ใน 17 จังหวัด ตามเงื่อนไขของคณะแพทยศาสตร์

ระยะที่สาม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524-ปัจจุบัน เป็นการสอบคัดเลือก โดยกระจายโควตา ไปสู่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น มีการจัดสอบคัดเลือกขึ้นในแต่ละจังหวัด การกำหนดโควตาให้เป็นเปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกับระยะที่สอง แต่มีการกระจายโควตาให้ไปสู่ระดับจังหวัดส่วนหนึ่ง และเพิ่มสิทธิพิเศษ แก่นักเรียนเฉพาะอำเภอรอบนอก (ยกเว้นอำเภอเมือง) อีกส่วนหนึ่ง

นอกจากนี้ได้มีการรับเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ ตามโครงการ พสวท. และโครงการ วิทยาศาสตร์พิเศษ อีกจำนวน 50 ที่นั่ง (ประทีป จันทรังค์, เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการประชาสัมพันธ์บริการวิชาการเคลื่อนที่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2529 : 35-36)

จากการเปรียบเทียบจำนวนโควตาที่จัดสรร และจำนวนผู้ที่สมัครสอบ ตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนที่ทางมหาวิทยาลัย เชียงใหม่กำหนดรับตามโควตาที่ให้ เป็นจำนวนที่ต่ำอยู่มาก สำหรับรับนักเรียนในท้องถิ่น จะเห็นว่านักเรียนในท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมากที่สอบไม่ได้ตามโควตาก็จะ เข้ามาสอบแข่งขันกันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจัดสอบโดยทบวงมหาวิทยาลัย เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายของนักเรียนเพิ่มขึ้นอีก และก็ไม่ใช่เป็นการตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลที่ขยายการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ทางมหาวิทยาลัยน่าจะจะมีการพิจารณาเพิ่มจำนวนโควตาสำหรับนักเรียนในเขตภาคเหนือให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ คือ ให้เพิ่มจำนวนโควตามากกว่า 50 % เพื่อเป็นการรับนักเรียนในท้องถิ่นให้มากขึ้น

จากระเบียบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ในปีการศึกษา 2531 ได้สรุปไว้ว่า ปีการศึกษา 2530 มหาวิทยาลัยได้จัดสรรโควตาให้ 50% เหมือนปีก่อน มีผู้สมัครสอบโควตาเข้ามหาวิทยาลัยจำนวน 9,896 คน และมีผู้สอบได้ตามโควตา 1,281 คน และในระเบียบการสอบคัดเลือกนักเรียนในเขตภาคเหนือ เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2531 ในหัวข้อ 6.2 จำนวนที่หนึ่งที่จัดให้ หัวข้อ 6.2.1 กล่าวว่า ในปีการศึกษา 2531 นี้ มหาวิทยาลัยได้จัดจำนวนที่นั่งให้นักเรียนแต่ละจังหวัดในเขตพัฒนาภาคเหนือทั้ง 17 จังหวัด ประมาณ 50% ของจำนวนที่นั่งที่จะรับนักศึกษาเข้าศึกษาทั้งหมดในทุกคณะ และ/หรือสาขาวิชารวมเป็นจำนวนที่นั่งโควตาภาคเหนือปกติ 1,341 ที่นั่ง

(ระเบียบการสอบคัดเลือกนักเรียนในเขตพัฒนาภาคเหนือ เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2531)

การรับนักศึกษาในแต่ละปีที่มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ใช้ก็คือ การสอบคัดเลือกดัง ได้กล่าวมาแล้ว โดยพิจารณาเฉพาะความรู้ทางด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ และ เน้นเฉพาะวิชาสามัญเป็นหลัก เช่นเดียวกันกับการสอบของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ไม่ให้ความสนใจในรายวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้ผลการเรียนในรายวิชาเหล่านั้นจึงต่ำ หรือได้คะแนนระดับเพียงผ่าน เป็นการไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาและของหลักสูตร ซึ่งในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตรมีความจำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและสังคมของนักเรียนเป็นอย่างมาก และ ตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่ต่างก็ยินยอมรับกันในเรื่องการสอบคัดเลือก เพราะว่าไม่เพียงแต่มีปัญหาในเรื่องการเรียนการสอนเท่านั้น ยังจะมีปัญหาอย่างอื่นๆ

อีกด้วย ดังที่ อภิชัย พันธเสน (อุดมศึกษา : การทำลายล้างนวัตกรรมทางการศึกษา, 2530:23-24) ได้กล่าวไว้ว่าเนื่องจากการเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับความจำเป็นในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นหนักเฉพาะวิชาสามัญ ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากมีลักษณะเหมือนโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก จึงมีรายได้พิเศษโดยการตั้งโรงเรียนกวดวิชาในรูปแบบของศูนย์ภาษา ศูนย์คณิตศาสตร์ และศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจึงมักจะวางแผนที่จะสอบเทียบวิชาในปีสุดท้าย ซึ่งจัดโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งที่โครงการดังกล่าวมีความมุ่งหมายที่จะสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองของผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา แนวโน้มดังกล่าวก่อให้เกิดความวิตกในบรรดาผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ การที่นักเรียนในโรงเรียนไปสมัครสอบความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ประเภทบุคคลภายนอกไม่เป็นผลดีแก่ตัวนักเรียนในระยะยาว และส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างมาก การที่มีความวิตกเช่นนี้เป็นเครื่องชี้ยืนยันถึงลักษณะการสอนแบบท่องจำกวดวิชา เพื่อเข้ามหาวิทยาลัยดังกล่าว

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ในภาคเหนือสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยประเภทโควตา มีเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนมุ่งเข้าเรียนในสายวิชาสามัญมีจำนวนมาก และอีกทั้งมหาวิทยาลัยได้กระจายจำนวนโควตาไปสู่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น นักเรียนจึงมีความคาดหวังที่จะเข้ามหาวิทยาลัยค่อนข้างมาก ประกอบกับสภาพโดยทั่วไปในการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม และค่านิยมของผู้ปกครองที่จะให้บุตรหลานของตนเองได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยประเภทจำกัดรับและเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ดังนั้นสถานะเช่นนี้นักเรียนจะต้องมีการแข่งขันกัน และใช้ความพยายามอย่างมาก มีการเตรียมตัวเป็นการใหญ่เพื่อสอบเข้าให้ได้ อาจจะพูดได้ว่าเป็นการแข่งขันเพื่อชิงที่นั่งในมหาวิทยาลัยก็คงไม่ผิด นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยประเภทโควตานี้ เพราะว่าเป็นโอกาสแรกของนักเรียนในการที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย อีกทั้งจะประหยัดค่าใช้จ่ายมาก เมื่อเทียบกับการที่นักเรียนจะเข้ามาสอบคัดเลือกในส่วนกลางที่ดำเนินการสอบโดยทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ อีกประการหนึ่งเมื่อนักเรียนสามารถสอบเข้าได้จะทำให้ผู้ปกครองลดค่าใช้จ่ายในการศึกษาลงได้อีกมากมาย และทั้งยังเกิดความสะดวกอีกหลายประการสำหรับนักเรียนหรือผู้ปกครอง เพราะว่าการศึกษาตั้งอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง การสอบเข้าได้เป็นสิ่งที่

ปรารถนาของนักเรียน ตลอดจนของครู และผู้ปกครอง ดังนั้นนักเรียนจึงมีความคิดหวังว่าจะต้องสอบเข้าให้ได้ ยังจะนำมาซึ่งความสมหวังของนักเรียน ความภาคภูมิใจของครู ผู้ปกครอง ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนหรือสถาบันที่นักเรียนศึกษาอยู่นั้น และในสภาวะเช่นนี้ทางโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนเกิดความไม่มั่นใจแล้วว่า การเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรของโรงเรียนนั้นยังไม่พอเพียง ต้องมีการฝึกฝนและจัดหาประสบการณ์ทางด้านสาขาวิชาการที่จะสอบให้มากและเพิ่มขึ้น ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ทางโรงเรียนและครูผู้สอนจะจัดโครงการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียนของคุณ มีการเก็บตัวเพื่อดูหนังสือและตัวพิเศษก่อนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยประเภทโควตา และมีการจัดครูพิเศษซึ่งเป็นบุคคลที่สอนในสถาบันอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงด้านวิชาการทั้งในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมาสอนและแนะนำให้กับนักเรียน สำหรับนักเรียนเองก็จะหาที่เรียนพิเศษหรือกวดวิชากับครูที่มีประสบการณ์ในแต่ละวิชา ทั้งนักเรียนจากจังหวัดต่าง ๆ จะเข้าไปหาที่เรียนพิเศษหรือกวดวิชาในจังหวัดใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดที่ตั้งของมหาวิทยาลัย และนักเรียนที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีฐานะดีก็จะเข้ามาเรียนกวดวิชาถึงในกรุงเทพมหานครเลยทีเดียว แต่ก็มีนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่จะไม่ได้รับการเสริมประสบการณ์ทางด้านวิชาการเลย อาศัยการค้นคว้าหาความรู้ และหาประสบการณ์ด้วยตนเอง อาศัยคนในครอบครัวช่วยแนะนำและสอนให้บ้าง เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่อำนวยให้ สภาพการณ์ดังกล่าวมามีผลต่อสุขภาพทั้งทางด้านจิตใจและร่างกายของนักเรียนเป็นอย่างมาก ตลอดจนค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองต้องเพิ่มขึ้น ทั้งโรงเรียนและครูก็ต้องมีเวลาให้กับนักเรียนมากเป็นพิเศษอีกด้วย

เนื่องจากผู้ที่กำลังเตรียมตัวสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้นตกอยู่ในสภาพจิตวิตกกังวล และจะเป็นในระยะเวลาานกว่าการสอบปกติ ดังนั้น หากว่าผู้ที่เตรียมตัวสอบสามารถควบคุมความวิตกกังวลของตนเองได้ ก็จะช่วยให้ผู้นั้นเตรียมตัวสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาของ อูบล วุฒินาสี (2527) เกี่ยวกับ "กระบวนการควบคุมตนเอง เพื่อลดความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" ได้ศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนกวดวิชาในโรงเรียนกวดวิชา Home of English เพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประจำปีการศึกษา 2526 และใช้แบบวัดความวิตกกังวล DES + A กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่าความแตกต่างในระยะก่อนและหลังการทดลองด้วยวิธีการทดสอบความเท่าเทียมกันของค่าสหสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นต่อกัน กลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนกระบวนการควบคุมตนเอง สามารถลดความวิตกกังวลในการเตรียมตัวสอบคัดเลือกได้มากกว่า

กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญระดับ .05 และจากการศึกษาของ ดิวเสก (Dusek, 1980 อ้างถึงใน อูบล วุฒิสถิติ 2527 : 5) พบว่าเด็กที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความจดจ่อในการทำงานต่ำกว่าเด็กที่มีความวิตกกังวลต่ำ ซึ่งผลดังกล่าวย่อมทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานค่อยลง หากมีวิธีช่วยให้ภาวะดังกล่าวลดลง ได้จะทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสแสดงศักยภาพของตนได้มากขึ้น

จากสภาวะการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตของนักเรียนอย่างมาก แม้แต่ บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองของนักเรียนเองก็เกิดความวิตกกังวลกลัวว่าบุตรหลานของตนจะสอบคัดเลือกไม่ได้ เพราะมีความคาดหวังที่จะให้บุตรหลานได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย และอยู่ในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ไม่ควรที่จะมองข้ามไปเสียจึง เป็นหน้าที่ของครู และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับทั้งหลาย ที่จะต้องช่วยกันรับรู้ในปัญหาที่จะ เกิดกับตัวนักเรียนในช่วงระยะการเตรียมตัวในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย และช่วยกันแก้ไขให้บรรเทาลง ไปบ้าง เพื่อที่จะให้นักเรียนได้มีสุขภาพจิตที่ดี มีความพร้อมในการสอบ มีความมั่นใจ และแสดงความสามารถทางสติปัญญา ได้อย่าง เต็มที่จนได้รับความสำเร็จในที่สุด

เพราะฉะนั้นจากปัญหาในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเพิ่มของประชากร ตลอดจนค่านิยมของประชาชนที่มีต่อการศึกษาได้ส่งผลมาถึงการจัดการศึกษาในระดับของท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนในระดับของโรงเรียน และส่งผลกระทบต่อ เนื่องไปจนถึงระดับหน่วยย่อยก็คือตัวของนักเรียน ตลอดจนครู ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย ซึ่งต่างก็มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น บิดา มารดา และ ผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนและครูผู้สอน ตลอดจนทั้งครูแะแนว ต่างก็มีส่วนที่จะช่วยส่งเสริมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามความมุ่งหวังของเขา จึงควรที่จะทราบว่า มีสิ่งใดบ้างที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งด้านการศึกษาแล้วเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของเขา จะมีผลส่งเสริมให้เขาได้รับความสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงการเตรียมตัวสอบ และครู ผู้ปกครองก็จะได้นำ ส่งเสริมไปในวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสม อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า มีตัวแปรใดบ้างที่จำแนกความสำเร็จของนักเรียนในเขตภาคเหนือในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาตัวแปรที่จำแนกกลุ่มนักเรียนที่สอบคัดเลือก เข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษได้ และกลุ่มที่สอบไม่ได้

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสมมติฐานว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ ตัวแปรด้านสถานภาพและการศึกษาของนักเรียน (9 ตัวแปร) ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (10 ตัวแปร) ด้านการเตรียมการของโรงเรียนและครู (5 ตัวแปร) และด้านบรรยากาศทางวิชาการของครอบครัว (10 ตัวแปร) น่าจะจำแนกความสำเร็จของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาตัวแปรที่ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าน่าจะจำแนกความสำเร็จของนักเรียนในเขตภาคเหนือในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษเท่านั้น โดยตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกและดัดแปลงมาจากงานวิจัย และข้อค้นพบในการศึกษาที่ผ่านมาดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านสถานภาพและการศึกษาของนักเรียน
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 แผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 1.3 ผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 - 1.4 ประเภทของโรงเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.5 การใช้ห้องสมุด
 - 1.6 การเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชานอกเวลาเรียน
 - 1.7 ระยะเวลาในการเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชา
 - 1.8 การดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก
 - 1.9 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก

2. ตัวแปรด้านสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน
 - 2.1 เขตที่ตั้งของ โรงเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.2 ท้องถิ่นที่เกิด
 - 2.3 ท้องถิ่นที่อาศัยอยู่นาน
 - 2.4 อาชีพของบิดา
 - 2.5 อาชีพของมารดา
 - 2.6 ระดับการศึกษาของบิดา
 - 2.7 ระดับการศึกษาของมารดา
 - 2.8 การอยู่ร่วมกันของบิดา มารดา
 - 2.9 เชื้อชาติของบิดา
 - 2.10 เชื้อชาติของมารดา

3. ตัวแปรด้านการเตรียมการของโรงเรียนและครู ให้แก่นักเรียนในการสอบใบควต้า
 - 3.1 การจัดครูแนะแนวให้กับนักเรียนในการสอบคัดเลือก
 - 3.2 การให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาของครูผู้สอนและครูประจำชั้น
 - 3.3 การจัดครูในโรงเรียนสอนเสริมความรู้ให้นักเรียน นอกเวลาเรียนปกติ
 - 3.4 การจัดโครงการเก็บตัวนักเรียนเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก
 - 3.5 การจัดสอนพิเศษโดยจ้างบุคคลภายนอกมาสอน

4. ตัวแปรด้านบรรยากาศทางวิชาการของครอบครัว
 - 4.1 ความมุ่งหวังของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองในการศึกษาต่อของนักเรียน
 - 4.2 การสอบถามของบิดา มารดา เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน
 - 4.3 การแนะนำ หรือการอธิบายการบ้านให้แก่นักเรียน
 - 4.4 การจัดซื้อหนังสือและอุปกรณ์การเรียนให้แก่นักเรียน
 - 4.5 การมีหนังสือประกอบการเรียน หรือหนังสืออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
 - 4.6 การจัดแบ่งเวลาให้นักเรียนทำงาน อ่านหนังสือ

- 4.7 การจัดสถานที่ให้นักเรียนทำงาน อ่านหนังสือ
- 4.8 ความเหมาะสมของสถานที่ภายในบ้านสำหรับการทำงาน อ่านหนังสือ
- 4.9 การแนะนำจากสมาชิกในครอบครัวให้นักเรียนอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
- 4.10 การแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่จากสมาชิกในครอบครัว

ประชากรที่จะศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 ที่สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ ประจำปีการศึกษา 2532 ในเขตภาคเหนือ ซึ่งมีทั้งหมด 17 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา นครสวรรค์ แพร่ เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ ตาก ลำพูน พะเยา แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร สุโขทัย พิจิตร และอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 ที่สมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ ประจำปีการศึกษา 2532 ในเขตภาคเหนือ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคเหนือทั้ง 17 จังหวัด ใช้หลักสูตรเดียวกัน ดังนั้นการตัดสินผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการวิจัยครั้งนี้ถือว่า มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน เป็นข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ เพราะถือว่านักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจและตามความเป็นจริง
3. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการสอบคัดเลือกของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ โดยผู้วิจัยได้รับจากกองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอบเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ หมายถึง การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกที่ได้รับแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดสรรจำนวนนักเรียนในเขตภาคเหนือ คิดเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนนักศึกษาที่จะรับเข้าใหม่ทั้งหมดในแต่ละปีการศึกษา แล้วจัดสรรจำนวนนักเรียนไปตามจังหวัดทุกจังหวัดในเขตภาคเหนือ 17 จังหวัด

ตัวแปรที่จำแนกความสำเร็จ หมายถึง ตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปรที่จำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษได้ กับกลุ่มที่สอบไม่ได้

สถานภาพของและการศึกษานักเรียน หมายถึง เพศ แผนการเรียนที่เลือกเรียน ประเภทของโรงเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทของโรงเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การเรียนพิเศษหรือกวดวิชา ระยะเวลาที่เรียนพิเศษหรือกวดวิชา การใช้ห้องสมุด ผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการเตรียมตัวสอบคัดเลือกประเภทโครงการพิเศษ

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) และสมัครสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดสรรจำนวนนักเรียนที่จะรับเข้าศึกษาให้แก่แต่ละจังหวัดในเขตภาคเหนือ

ผลการเรียน หมายถึง ผลการเรียนหรือเกรดเฉลี่ยที่นักเรียนสอบได้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การเรียนพิเศษหรือการกวดวิชา หมายถึง การเรียนเพิ่มเติมในรายวิชาต่าง ๆ หลังจากนักเรียนเรียนในชั้นตามปกติ หรือนอกเวลาเรียนปกติ

การเตรียมการของโรงเรียนและครู หมายถึง การที่ทางโรงเรียนและครูได้ช่วยแนะนำ การดูแลเอาใจใส่นักเรียนในการเตรียมตัวสอบคัดเลือก การจัดสอนเสริมความรู้ให้แก่นักเรียนนอกเหนือ จากการเรียนการสอนปกติ การจัดโครงการเก็บตัวนักเรียนเพื่อเตรียมสอบคัดเลือก การจัดสอนพิเศษ ของโรงเรียนโดยจ้างบุคคลภายนอกมาสอน ในช่วง เวลาก่อนการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเภทโครงการพิเศษ

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อาชีพ หรือรายได้ของบิดามารดา เชื้อชาติ การศึกษาและการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา รวมถึงอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน ท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และ สภาพแวดล้อมของครอบครัว

บรรยากาศทางวิชาการของครอบครัว หมายถึง สิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ทั้งอาคารสถานที่และ สมาชิกในครอบครัวที่ได้ปฏิบัติในทางส่งเสริมด้านความรู้ ประสบการณ์ ในการค้นคว้าศึกษาหาความรู้ของ นักเรียน

ท้องถิ่นที่อาศัยอยู่นานที่สุด แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ในเขตเทศบาล
2. ในเขตสุขาภิบาล
3. นอกเขตเทศบาลหรือนอกเขตสุขาภิบาล

ประเภทของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
2. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (โรงเรียนราษฎร์)
3. โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

อาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

1. รับราชการ หรือทำงานในหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ
2. รับจ้าง ลูกจ้างเอกชน หรือบริษัท และรับจ้างอื่นๆ
3. ค้าขาย ทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้า หรือเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ
4. เกษตรกรรมทุกประเภท
5. อื่น ๆ หมายถึง อาชีพอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมารวมทั้งการอยู่บ้านเฉย ๆ และถึงแก่กรรม

การศึกษาของบิดา มารดา แบ่งออกเป็น 7 ระดับ คือ

1. ป.4 หรือต่ำกว่า
2. ป.7 หรือ ม.3 หรือเทียบเท่า
3. ม.ศ.3 หรือ ม.6 หรือเทียบเท่า
4. ม.ศ.5 หรือ ม.8 หรือเทียบเท่า เช่น ป.กศ., อาชีวศึกษา
5. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า เช่น ปม., ป.กศ.สูง, ปวส.
6. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
7. สูงกว่าปริญญาตรี

เขตภาคเหนือ หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรจำนวนนักเรียนเข้าศึกษาใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 17 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง พิชณุโลก นครสวรรค์ แพร่ เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ ตาก ลำพูน พะเยา แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร สุโขทัย พิจิตร และ อุทัยธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

เมื่อได้ทราบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของนักเรียนในเขตภาคเหนือในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโครงการพิเศษ น่าจะมีประโยชน์ดังนี้ คือ

1. กลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียน และ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ตลอดจนครูแนะแนว จะ ได้หาทางปรับปรุงและส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. สำหรับครูประจำชั้น ครูประจำวิชา บิคา มารดา หรือผู้ปกครองจะได้ทราบว่าตัวแปรใดบ้าง ที่ช่วยส่งผลให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการสอบคัดเลือก แล้วจะได้ส่งเสริม แนะนำในการเตรียมตัวของนักเรียนในทางที่ถูกต้อง ประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่าย
3. สำหรับนักเรียนที่จะจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป ที่มีความประสงค์จะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ทราบข้อมูลที่จะ เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ และ เลือกในคณะหรือสาขาวิชาที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความถนัดและสภาพของตนเอง
4. เป็นแนวทางในการศึกษา และวิจัยในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่อไป